

Pelastustoimen rahoitusta koskevat lausuntovastineet

Erityisasiantuntija Jaana Määttä
Sisäministeriö, pelastusosasto
Hallintovaliokunta 14.6.2022

Rahoituksen riittämättömyys

- Lähtökohtaisesti ja rahoitusperiaatteen mukaisesti hyvinvointialueiden rahoituksen tulisi riittää sosiaali- ja terveystalouden sekä pelastustoimen järjestämiseen.
- Sisäministeriön valtakunnallisen selvityksen mukaan pelastustoimen nykyisessä kunnallisessa järjestelmässä on tunnistettu olevan rahoitusvajetta. Tämä tulee ottaa huomioon yhteensovittaessa hyvinvointialueuudistuksen tavoitteita (kustannusten nousun hillintä, tuottavuuden parantaminen jne.), hyvinvointialueen talousarviota ja investointeja.
- Hyvinvointialue arvioi riskit ja tekee palvelutasopäätöksen aluehallintovirastoa kuultuaan.
- Hyvinvointialueen pelastustoimea koskevaa rahoitusvajetta voidaan arvioida vasta hyvinvointialueiden käynnistymisen jälkeen.
- Vaikka pelastustoimen rahoitus on laskennallista, tulee rahoitusta tarkastella hyvinvointialuekohtaisena kokonaisuutena. Kukin hyvinvointialue päättää omalta osaltaan yleiskatteellisen rahoituksen kohdentamisesta eri tehtäviin sekä investoinneista. Hyvinvointialueilla on mahdollisuus kohdentaa yleiskatteellista rahoitusta pelastustoimeen, jos sen rahoitus arvioidaan riittämättömäksi.

Rahoituskriteerien epäkohdat

- Hyvinvointialueen pelastustoimen laskennallinen rahoitus on kokonaisuus. Pelastustoimen nykytason kustannuksia vastaavaa rahoitusta määritetään hyvinvointialueille kolmen rahoituskriteerin kautta.
- Riskitekijät -kriteeri ei ole ainoa kriteeri, jolla rahoitetaan alueellisten riskien ennaltaehkäisyn kustannuksia ja riskien uhatessa vahinkojen minimoinnin aiheuttamia kustannuksia. Suurin osa laskennallisesta rahoituksesta määräytyy asukasmäärä -kriteerillä (65 %), riskitekijät -kriteerillä määräytyy 30 prosenttia rahoituksesta.
- Asukasmäärä -kriteeri kohdentaa rahoitusta kasvaville alueille kuten myös Helsingille.
- Sisäministeriö on sitoutunut tähän rahoitusmallin toimivuuden seurantaan sekä tutkimus- ja kehittämistyöhön hyvinvointialueiden käynnistyttyä.

Rahastojen avustukset

- Öljysuojarahasto ja Palosuojelurahasto ovat olleet merkittäviä investointien ja öljyntorjunnan ylläpitokustannusten rahoittajia pelastustoimessa.
- Öljyntorjunta on vuoden 2019 alusta lukien ollut osa pelastustoimintaa eli yksi onnettomuustyyppi muiden joukossa.
- Lakisääteinen toiminta tulee rahoittaa riippumatta saaduista ulkopuolisista avustuksista.
- Investointivelkaa on kertynyt öljyntorjuntakalustoon pelastuslaitosten arvioiden mukaan yhteensä reilut 12 miljoonaa euroa vuoden 2021 loppuun mennessä
- Tämä muutos tulee huomioida osana hyvinvointialueen talousarviota, investointisuunnitelmaa ja pelastustoimen palvelutasopäätöstä.

Tilinpäätöstietojen oikeellisuus

- Hyvinvointialueiden lopullinen laskenta perustuu viralliseen tilinpäätöstietoon, joka on tilintarkastettu ja siten kirjanpitolain ja ohjeiden mukaista tietoa.
- Esille voi tulla toki epämieluisia tietoja, mikäli rahavirtojen kirjaussääntöjä ei ole tunnistettu ennalta ja on tehty ratkaisuja, joilla onkin lopulta toisenlainen lopputulos kuin odotettiin olevan.
- Hyvinvointialueiden rahoituksen aloitustaso on vuoden 2022 kustannustaso ja se perustuu valtiovarainministeriön talvella tekemään kyselyyn. Siinä ei ole oletettavasti ennustettu liikevoittoja mukaan, joten vuoden 2023 aloitus tapahtuu oikeansuuntaisella tasolla.
- Mahdolliset yhteistoiminnan purkamisesta aiheutuvat erät heijastuvat sitten vuoden 2023 kesällä tapahtuvassa tarkistuslaskennassa lähinnä kuntien talouteen, kun vuoden 2022 tilinpäätöstiedot valmistuvat.

Pelastajien koulutus

- Pelastusalan koulutusjärjestelmän uudistuksella ja sisäministeriön talousarvio- ja JTS -prosesseihin tekemillä lisäysehdoituksilla on ollut tarkoitus varmistaa pelastustoimen ja hätäkeskusten henkilöstön osaaminen sekä tarvittavat koulutettavamäärät tulevaisuudessa.
- Sisäministeriö on hyväksynyt vuonna 2021 Helsingin kaupungin pelastuslaitoksen pelastuskoululle luvan (VN/26040/2021-SM-4) antaa pelastusalan ammatillista peruskoulutusta.
- Myönnetty lupa on salliva, ei velvoittava, joten Helsingin kaupunki vastaa toiminnan kustannuksista täysimääräisesti.
- Voimassa oleva hyvinvointialueita koskeva lainsäädäntö ei mahdollista Helsingin pelastuskoulun rahoittamista hyvinvointialueiden valtionrahoituksesta, koska koulutus ei kuulu hyvinvointialueilla tarkoitettulla tavalla Helsingin järjestämisvastuulle.
- Valtion talousarviossa ei ole osoitettu tässä vaiheessa määrärahaa Helsingin pelastuskoulun toiminnan rahoittamiseksi. Rahoitusvastuu jatkuu Helsingin kaupungilla.

Sisäministeriö

Inrikesministeriet

Kirkkokatu 12, Helsinki
PL 26, 00023 Valtioneuvosto
Vaihde 0295 480 171
www.intermin.fi